

**ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΥΛΙΟΥ - ΚΩ**

«Ο ΑΠΕΛΛΗΣ»

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΜΕ ΘΕΜΑ**

**«Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ»**

12 - 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1985

**ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ «ΚΑΡΑΒΙΑ»
ΚΩΣ**

1η ημέρα
ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Πρωί

10.00 Περιήγηση των συνέδρων σε αξιοθέατα του νησιού.

1.30 ΓΕΥΜΑ

Απόγευμα

5.30 Έναρξη του συνεδρίου, χαιρετισμός του προέδρου του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ο ΑΠΕΛΛΗΣ» κ. **Ασλάνη Θεοδώρου**. Χαιρετισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης. Χαιρετισμός του υφυπουργού πολιτισμού και επιστημών **Γιώργου Παπανδρέου**. Κήρυξη της έναρξης του Συνεδρίου από τον υπουργό Αιγαίου κ. **Κοσμά Σφυρίου**.

6.30 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

6.45 **Σκανδαλίδης Κώστας**: «Η αλλοτρίωση του καθημερινού στο χώρο της νεολαίας. Μιά πρώτη προσέγγιση στη διαλεκτική της απελευθέρωσης».

Νικολαΐδης Κλεάνθης: «Η ελληνική νεολαία εμπρός στην τεχνολογική πρόκληση του τέλους του 20ου αιώνα».

Άμαλλος Τάσος: «Η διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου μέσα στο μαζικό κίνημα».

Λάζος Χρήστος: «Πολιτιστικές βιομηχανίες και ελεύθερος χρόνος των νέων».

Μπιτσάκης Ευτύχης: «Αλλοτριωτικά φαινόμενα στη νεολαία».

Τη συζήτηση συντονίζει ο καθηγητής **Ευτύχης Μπιτσάκης**.

9.30 ΔΕΞΙΩΣΗ

2η ημέρα
ΚΥΡΙΑΚΗ 13 Οκτωβρίου

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

Πρωί

9.30 **Φίλιας Βασίλης**: «Κοινωνικο-οικονομική κρίση και τα προβλήματα της νεολαίας».

Νικολινάκος Μάριος: «Πολιτικοποίηση, κομματικοποίηση και συμμετοχή της νεολαίας στην κοινωνική ευθύνη».

Μπούκουρας Δημήτρης: «Η ψυχολογία μέσα στο χώρο των κοινωνικών εξελίξεων και οι νέοι»

Παλαιοθόδωρος Δημήτρης: «Αποπροσανατολισμοί και προσανατιλισμοί στη νεολαία».

Νούτσος Παναγιώτης: Το πρόβλημα της «σύγκρουσης των γενεών».

Νασιάκου Μαρία: «Η ψυχολογική προϊστορία της εφηβείας».

Τη συζήτηση συντονίζει ο καθηγητής **Βασίλης Φίλιας**.

1.30 ΓΕΥΜΑ

Απόγευμα:

5.30 **Γκότοβος Θανάσης**: «Η νεολαία ως δέκτης παιδαγωγικών επιδράσεων».

Δημητρίου Ανδρέας: «Γνωστική ανάπτυξη: Πορεία συμμόρφωσης και εξατομίκευσης».

Νικόδημος Στέλιος: «Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και η επίδρασή τους στη νεολαία».

Τσαπόγας Γιώργος: «Το κοινωνικο-πολιτικό υπόβαθρο και η καλλιέργεια της επιθετικότητας».

Κοσμίδης Σωκράτης: «Οι κοινωνικές εξελίξεις και η εγκληματικότητα των νέων».

Τη συζήτηση συντονίζει ο καθηγητής **Θανάσης Γκότοβος**.

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

ΑΜΑΛΛΟΣ Τάσος: Πολιτικός μηχανικός, Πρόεδρος της επιχείρησης Αστικών Συγκοινωνιών.
ΓΚΟΤΟΒΟΣ Θανάσης: Αναπληρωτής καθηγητής Παν/ίου Ιωαννίνων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ανδρέας: Λέκτορας Ψυχολογίας Παν/ίου Θεσσαλονίκης.

ΚΟΣΜΙΔΗΣ Σωκράτης: Νομικός, μέλος του Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς.

ΛΑΖΟΣ Χρήστος: Επιστημονικός συνεργάτης της Γεν. Γραμματείας Νέας Γενιάς.

ΜΠΙΤΣΑΚΗΣ Ευτύχης: Καθηγητής Παν/ίου Ιωαννίνων.

ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΣ Δημήτρης: Κλινικός Ψυχολόγος και Ψυχοπαθολόγος.

ΝΑΣΙΑΚΟΥ Μαρία: Καθηγήτρια Παν/ίου Αθηνών.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Στελιος: Καθηγητής Ανωτέρων Παιδαγωγικών Σχολών.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Κλεάνθης: Καθηγητής Φυσικής, Παν/ίου Κρήτης, καθηγητής ερευνητής του Παν/ίου Νέας Υόρκης και διευθυντής του Ινστιτούτου Θεωρητικής και Φυσικής Χημείας του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ Μάριος: Καθηγητής, Πρόεδρος του Ινστιτούτου Μελέτης της Ελληνικής Οικονομίας.

ΝΟΥΤΣΟΣ Παναγιώτης: Αναπληρωτής καθηγητής Παν/ίου Ιωαννίνων.

ΠΑΛΑΙΟΘΩΔΩΡΟΣ Δημήτρης: Οικονομολόγος, Γενικός Διευθυντής του ΕΛΚΕΠΑ.

ΤΣΑΠΟΓΑΣ Γιώργος: Δημοσιογράφος, Γεν. Γραμματέας της Επιτροπής Ειρήνης, διανοομένων και καλλιτεχνών και της «Έκκλησης της Ακρόπολης».

ΦΙΛΙΑΣ Βασίλης: Καθηγητής, Πρόεδρος του τμήματος Κοινωνιολογίας ΠΑΣΠΕ.

Οργανωτική Επιτροπή

Προέδρος: Ασλάνης Θεοδώρου

Αντιπρόεδρος: Θωμάς Χατζηδαυίδ

Γεν. Γραμματέας: Ευαγγελία Τογρού

Ταμίας: Ιάκωβος Χατζηδαυίδ

Μέλη: Μιχάλης Γιαλίζης, Χρήστος Χαραμαράς, Δημήτρης Ντέλιος

**Υπεύθυνος γραμματείας του Συνεδρίου:
Δημήτρης Μπούκουρας.**

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΠΕΙΡΑΙΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά οργανώνει διάλεξη στις 15 Δεκεμβρίου 1986, ημέρα Δευτέρα και ώρα 8 μ.μ. στην αίθουσα εκδηλώσεων των γραφείων του (Ηρώων Πολυτεχνείου 47 πρώην Βασ. Κων/νου).

ΘΕΜΑ:

“ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ,,

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Ο δικηγόρος
ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΟΣΜΙΔΗΣ, ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Παρακαλείσθε να παρευρεθείτε

Ο Πρόεδρος
ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΕΝΤΙΑΚΗΣ

Ο Γεν. Γραμματέας
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Σωκράτης Κοσμίδης
Δικηγόρος, μέλος του Δ.Σ.Π

ΟΜΙΛΙΑ

σε εκδήλωση του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά

ΘΕΜΑ :

**« Η επίδραση των κοινωνικών εξελίξεων
στην εγκληματικότητα των νέων »**

Πειραιάς, 15 Δεκεμβρίου 1986
Αίθουσα εκδηλώσεων Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά

Αν, στην κοινή χρήση, έγκλημα σημαίνει μια βαριά παράβαση ενός νόμου, ένα κακούργημα, αν στη νομική επιστήμη έγκλημα θεωρείται μια πράξη ή παράλειψη άδικη, δηλ. αποδοκιμαζόμενη από το δίκαιο, καταλογιστή, δηλ. αποδιδόμενη στο δράστη, και τιμωρητή, δηλ. πράξη για την οποία προβλέπεται επιβολή ποινής, τότε εύκολα ορίζουμε την εγκληματικότητα σαν την τάση για διάπραξη εγκλημάτων.

Αφού το δίκαιο εκφράζει το ελάχιστο των απαιτήσεων της ηθικής, το ποινικό δίκαιο, που προσδιορίζει τις αξιόποινες πράξεις, τιμωρεί εκείνες μόνο τις κοινωνικά επιβλαβείς και ηθικά αποκρουστικές πράξεις, που αξιώνουν την κατασταλτική επέμβαση της Πολιτείας. Και το σκασιαρχείο είναι αντικοινωνική συμπεριφορά, όχι όμως και αξιόποινη.

Σε καμιά περίπτωση το ποινικό αδίκημα δεν εξομοιώνεται με την αμαρτία. Υπάρχει πεδίο ιδιωτικής ανηθικότητας αδιάφορης για το δίκαιο.

Οι διαφορές σε τόπο και χρόνο είναι μεγάλες στον προσδιορισμό των αξιόποινων πράξεων. Η μοιχεία, μέχρι πριν λίγα χρόνια, ήταν πράξη τιμωρούμενη σε μας, αλλού δεν ήταν ποτέ και αλλού εξακολουθεί να είναι.

Η εγκληματικότητα δεν μετριέται εύκολα, γιατί μεγάλο μέρος της δεν έρχεται στην επιφάνεια. Στις ΗΠΑ υπολόγισαν πριν λίγα χρόνια πως διαπράττονται ετήσια 9 εκ. σοβαρά εγκλήματα. Από αυτά η Αστυνομία πληροφορείται τα μισά, από τα οποία 12% οδηγούν στη σύλληψη, 6% σε καταδίκη και 1,5% στη φυλακή.

Η εγκληματικότητα έχει αίτια γενικά και ατομικά, συχνά αλληλοεπικαλυπτόμενα, γι' αυτό και η διάκριση είναι περισσότερο σχηματική.

Στα γενικά αίτια περιλαμβάνονται ο πόλεμος, το κλίμα, οι εποχές (όπως η γρίπη το χειμώνα, οι βιασμοί επιδημούν το καλοκαίρι), οι ώρες, η φυλή, η θρησκεία, το τύπος, ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, το οινόπνευμα, τα ναρκωτικά, τα τυχερά παιχνίδια, το επάγγελμα (ο ναυτικός λαθρεμπορεί, ο έμπορος αισχροκερδεί, ο δημόσιος υπάλληλος δωροδοκείται). Δεσπόζουσα θέση στα γενικά αίτια έχουν οι οικονομικοί όροι, που προκαλούν γύρω στα 3/5 των εγκλημάτων.

Αίτια ατομικά είναι η καταγωγή, η παιδεία, το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, οι σωματικές και ψυχικές ιδιότητες.

Δραστικότερο ατομικό αίτιο είναι η ηλικία. «Το παιδί» έλεγε ο Αμερικανός Δικαστής HENDERSON, «δεν είναι μικρογραφία των ενηλίκων. Δεν είναι άγγελος, δεν είναι δαίμων, είναι παιδί». Τα εγκλήματα είναι ανάλογα προς την σε κάθε ηλικία αντίστοιχη σωματική και διανοητική ανέλιξη, την ένταση των ορμών, την ηθική ωριμότητα και τους όρους διαβίωσης.

Ο Αριστοτέλης γράφει ότι οι νέοι είναι «άπειροι αναγκαίων» και «ώσπερ οινώμενοι, ούτω και διάθερμοι» είναι από τη φύση τους. Στη νεανική ηλικία πλεονάζουν τα εγκλήματα από συγκίνηση και πάθος (έρωτας, ζηλοτυπία, οργή). Οι νέοι έχουν πόθους δυσεκπλήρωτους, δυσχέρεια στην εγκράτεια, μιμητικότητα στο κακό, τάση για προβολή του εγώ, φαντασιοπληξία, ευαισθησία στις μεταβολές και δεν προβλέπουν τις

δυσμενείς επιπτώσεις των πράξεών τους. Οι νέοι διαπράττουν κλοπές, απρομελέτητα τραύματα, άδικες επιθέσεις, εξυβρίσεις.

Η βία είναι σε πρώτη γραμμή, γιατί το παιδί με υπερηφάνεια παρακολουθεί την ανάπτυξη των σωματικών του δυνάμεων και απαντά με τη βία σε κάθε προσβολή. Ο βιασμός είναι σε μέγιστη συχνότητα στην ηλικία 15 - 18.

Η στατιστική διδάσκει ότι στην ηλικία 16 - 18 ετών η εγκληματικότητα είναι υπερδιπλάσια της ηλικίας 14 - 16. Ύστερα, στα 18 - 21 υπερδιπλασιάζεται και πάλι, και φθάνει στο υψηλότερο σημείο στα 25 και ακολούθως φθίνει. Επίσης, είναι χαρακτηριστικό ότι κατά 70% οι νέοι εγκληματούν σε ομάδες. Η συμμορία είναι για τους νέους που εγκληματούν η δική τους κοινωνία. Φτιάχνουν συμμορίες με μόνο σκοπό να αποτελέσει η μία αντικείμενο συλλογικής επίθεσης για την άλλη. Η FBI υπολόγισε πως το 47% των βαρύτερων εγκλημάτων διαπράττονται από νέους. Παραπέρα, οι μισοί ανήλικοι εγκληματίες είναι ορφανοί, κι από αυτούς οι περισσότεροι ορφανοί από μητέρα. Οι οικονομικοί ορφανοί, δηλ. παιδιά χωρισμένων γονιών, είναι ποσοστιαία πολλοί.

Τέλος το αγόρι εγκληματεί περισσότερο από το κορίτσι, σε αναλογία περίπου 7 προς 1.

Οι νέοι έχουν ένα αίσθημα εγκατάλειψης από όλους και όλα στη ζωή. Το κλίμα συντέλειας του κόσμου τους οδηγεί στις εφήμερες απολαύσεις, θέλουν να κερδίσουν σε ένταση ό,τι φοβούνται πως δεν θα έχουν σε διάρκεια. Εξεγείρονται κατά της κοινωνίας και των γονιών τους, θέλουν όμως να συντηρούνται από αυτούς.

Θα περίμενε κανείς ότι η βιολογική εξέλιξη του ανθρώπου από τα πιθηκόμορφα ανθρωποειδή στο HOMO SAPIENS στα τελευταία 5 εκ. χρόνια, ανάμεσα σε άλλα, θα εξάλειφε το γενικευμένο και καθολικό φαινόμενο της εγκληματικότητας. Η βιολογική όμως αυτή εξέλιξη δεν συνοδεύτηκε από μεταβολές στην κοινωνία, αποτυπούμενες στο δίκαιο και αναγκαίες για την ανάσχεση της εγκληματικότητας, που και η ίδια εξακολουθεί να είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο.

Ορίζουμε την κοινωνία ως το άθροισμα ανθρώπων και των δύο φύλων και όλων των ηλικιών, που συνδέονται μεταξύ τους και απαρτίζουν μία αυτοαναπαραγόμενη και αυτοδιαϊωνιζόμενη ομάδα με τους δικούς της θεσμούς και τη δική της κουλτούρα.

Να το πούμε αλλιώς : είναι ένα πολύπλοκο δίκτυο ομάδων που αλληλοσυνδέονται και αλληλεπικαλύπτονται και συναπαρτίζουν όλες μαζί ένα μεγαλύτερο σύνολο, που το χαρακτηρίζει η κοινή κουλτούρα και το ιδιαίτερο θεσμικό σύστημα, που το διέπει.

Συνήθως, τα όρια των κοινωνιών χαράσσονται με βάση τα πολιτειακά σύνορα, σε καμιά περίπτωση όμως δεν είναι απλά ένα συλλογικό όνομα για ένα αριθμό ατόμων, αλλά είναι μια ξεχωριστή οντότητα, υπερβατική σε σχέση με τα άτομα που την αποτελούν.

Πέρα από την οργανική εξέλιξη των όντων, δηλ. την αλληλεπίδραση ζωντανών οργανισμών και φυσικού περιβάλλοντος, παρατηρούμε μεταβολές στην πορεία των κοινωνιών μέσα στο χρόνο, που συντελούνται με τρόπο ασυνεχή από άποψη δομής και μορφής, χωρίς αυτό να σημαίνει πως οι κοινωνίες δεν έχουν παρελθόν και πως αυτό δεν έχει σημασία για το παρόν και το μέλλον.

Οι μεταβολές αυτές έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία καταστάσεων που δεν προϋπήρχαν, κάτι νέο δηλ. παράγεται με τρόπο που να μην αλλοιώνεται η ταυτότητα της οντότητας, που υφίσταται εξέλιξη.

Μιλώντας για κοινωνικές εξελίξεις εννοούμε αλλαγές στη δομή της κοινωνίας, κύρια στην ταξική διάρθρωση, στις παραγωγικές σχέσεις, στο πολιτικό επίπεδο, στον τύπο της οργάνωσης, στην τεχνολογία, στα ήθη και τις συνήθειες, ακόμη και στη γλώσσα. Η μετάβαση από την αγροτική στη βιομηχανική οικονομία δημιούργησε κεφαλαιοκρατία και προλεταριάτο, διατάραξε τους οικονομικούς όρους της κοινωνίας, μετέβαλε τον καθημερινό βίο και την υφή της οικογένειας. Κοινωνική εξέλιξη είναι η εναλλαγή πολέμου και ειρήνης, οικονομικής ευμάρειας και ύφεσης, απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και ανεργίας, η κινητικότητα του πληθυσμού, οι μεταβολές στην ταξική διαστρωμάτωση από άποψη μεγέθους και δύναμης. Στις εξελίξεις αυτές υπάρχει αιτιότητα. Υπάρχει δηλ. το κινούν αίτιο, το κύριο συμβάν, χωρίς το οποίο οι συνθήκες σε μία συγκεκριμένη κοινωνία παραμένουν αμετάβλητες, ενώ με την εμφάνισή τους αλλάζουν.

Παλαιότερα οι μεταβολές έπαιρναν χιλιετηρίδες, ύστερα αιώνες, τώρα γίνονται μέσα σε δεκαετίες, για να μην πω από χρόνο σε χρόνο.

Οι κοινωνικές εξελίξεις επιφέρουν αναπόφευκτα κραδασμούς στην ίδια την κοινωνία, ραγίζουν ως και σπάνε το γυαλί της επιμελώς συντηρημένης ισορροπίας. Πιο πολύ ματώνουν στις και από τις εξελίξεις αυτές οι νέοι, που συχνά είναι και πρωτοπόροι σ' αυτές. Η συμπεριφορά τους επηρεάζεται άμεσα από τις ραγδαίες οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτιστικές μεταβολές. Η εκμετάλλευση, η ανεργία, η παραμέληση, ο ανταγωνισμός, η τάση για υπερκατανάλωση χτυπούν κύρια την νεολαία.

Η Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπολόγισε πως οι σημερινοί νέοι αντιμετωπίζουν ποσοστό ανεργίας τρεις φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό για άτομα άνω των 25 ετών. Στο τέλος του '84 ένας στους τέσσερις νέους ήταν άνεργος.

Ας δούμε τώρα λίγο ειδικότερα τις βασικές εξελίξεις που επηρεάζουν την εγκληματικότητα και γενικότερα την αντικοινωνικότητα των νέων.

Πρώτα - πρώτα ο πόλεμος που ο ίδιος είναι το μεγάλο έγκλημα, είναι μια βαθιά κοινωνική μεταβολή, κάτι σαν χαστούκι που δεν έλειψε από καμιά γενιά. Υπολογίστηκε πως από τα 3.441 χρόνια, ανάμεσα δηλ. στο 1496 π.Χ. και το 1945 μ.Χ. τα 3.173 ποικίληκαν από πολέμους τοπικούς και διεθνείς και μόνο 268 ήταν ειρηνικά, κι' αυτά με την επιφύλαξη μήπως κάποιες συρράξεις κάπου δεν καταγράφηκαν.

Βιασμοί, κλοπές, βανδαλισμοί, διπλασιάστηκαν μετά τους μεγάλους πολέμους. Στην αρχή του πολέμου παρατηρείται μείωση της εγκληματικότητας εξαιτίας της πρόσκαιρης έξαρσης του πατριωτισμού, κατά τη διάρκεια όμως κι ύστερα απ' αυτόν, η εγκληματικότητα αυξάνει. Οι νέοι τότε εγκληματούν κύρια λόγω της πενίας και της ηθικής εγκατάλειψης - ο πατέρας στον πόλεμο, η μητέρα στο στρατιωτικό εργοστάσιο, τα σχολεία κλειστά-.

Η εγκληματικότητα των νέων, επιδημική πριν τον πόλεμο, γίνεται ενδημική ύστερα απ' αυτόν. Η τεχνολογία που αναπτύχθηκε για τις ανάγκες του, μπαίνει στην υπηρεσία της βίας και τον πόλεμο της ανταγωνιστικής επιβίωσης. Σε Τράπεζα του Ντάλας,

όποιος κατέθετε 1.800 δολ. για 2,5 χρόνια έπαιρνε δώρο ένα περιστροφικό γεμισμένο. Ο Πρόεδρος Τζόνσον θέλησε να περάσει νόμο, που θα υποχρέωνε τους πολίτες να δηλώσουν τα κατεχόμενα όπλα. Ο νόμος αυτός δεν ψηφίστηκε ποτέ. Πριν σαράντα χρόνια ο Εισαγγελέας Κάμινγκ έλεγε «υποδείξτε μου τους ανθρώπους που δεν θέλουν να δηλώσουν τα όπλα τους και θα σας υποδείξω ποιοι δεν πρέπει να οπλοφορούν».

Στις ΗΠΑ, χώρα πλούσια και σε στατιστικά στοιχεία, στη δεκαετία του '60 υπερτριπλασιάστηκαν τα πυροβόλα όπλα που πουλήθηκαν στην αγορά. 45 εκ. αμερικανοί ήταν οπλισμένοι με 200 εκ. πυροβόλα όπλα πριν 10 χρόνια. Αντίστοιχα, τότε διπλασιάστηκαν τα άτομα που δολοφονήθηκαν, το 65% με πυροβόλα όπλα.

Ο Ταλλεϋράνδος έλεγε ότι με τις ξιφολόγχες όλα μπορεί να τα πετύχει κανείς, εκτός από το να κάτσει πάνω τους. Κανείς, βέβαια, δεν το έκανε αυτό, σήμερα όμως οι πενήντα χιλιάδες πυρηνικές κεφαλές είναι το σύγχρονο σπαθί του Δαμοκλή. Κάθε ανθρώπινη ύπαρξη, χωρίς τα παιδιά, κάθεται πάνω σ ένα βαρέλι με τέσσερις τόνους δυναμίτη. Η έκρηξή τους θα μπορούσε να νεκρώσει τέσσερις πλανήτες και να επηρεάσει την ισορροπία του ηλιακού συστήματος. Κάθε μεσημέρι, που αμέριμνοι τρώμε το μεσημεριανό μας, προστίθεται στο παγκόσμιο οπλοστάσιο μία καινούργια πυρηνική κεφαλή. Και τα χρέη του τρίτου κόσμου είναι το 1/6 του κονδυλίου για εξοπλισμούς. Αν τα τρισεκατομμύρια δολάρια, που δαπανά η ανθρωπότητα για εξοπλισμούς, επενδύονταν στη γεωργία, στην υγεία, στην εκπαίδευση, τότε σε 10 - 20 χρόνια θα είχε εξαλειφθεί η πείνα, ο αναλφαβητισμός και οι επιδημίες. Στο Μολώχ της ισορροπίας του τρόμου θυσιάζεται η ίδια μας η ύπαρξη. Την απειλή του ολέθρου μπορούμε να την εξαφανίσουμε μόνο καταστρέφοντας τις μπαρουταποθήκες και όχι απομακρύνοντας κάθε φορά το φυτίλι.

Ας πάμε στον κινηματογράφο, που αντί να είναι μόνο όργανο μόρφωσης, κύρια της νεολαίας, γίνεται βλαπτικός, κύρια γι' αυτή. Συμβάλλει στην τέλεση εγκλημάτων από διάφορα κανάλια. Στη σκοτεινή αίθυσά του τελούνται οι μισές παιδεραστίες. Ο έκφυλος ερωτισμός και η κτηνώδης βία προβάλλονται σαν κυρίαρχες καταστάσεις της κοινωνίας. Ο νέος δύσκολα διακρίνει το σκηνοθετημένο από το πραγματικό.

Ονειροπολήσεις μετά την προβολή, ηρωοποίηση του κακού, αφομοίωση σκηνών επιλεκτικά και όχι του συνόλου. Η προβολή της ακόλαστης πολυτέλειας οδηγεί σ' εγκλήματα κατά της περιουσίας και τα κορίτσια στην πορνεία.

Σούπερ οθόνη, σούπερ μεγάφωνα που αποδίδουν 200 ντεσιμπέλ ωτοκλαστρογόνων ήχων. Εκεί τα παιδιά απολαμβάνουν τον ήρωα Ράμπο, προϊόν, όπως χαρακτηριστικά γράφτηκε, εκτρωματικής υβριδικής διασταύρωσης, ανάμεσα στο Μασίστα και στο Τζών Γουέην, που με γερά μπράτσα και άκρατο σωβινισμό, σκορπάει την κτηνώδη βία για τη βία, με όλα τα μέσα. Όταν πρωτοφάνηκε, σάρωσε τα ταμεία με εισπράξεις 30 εκ. δολάρια την πρώτη βδομάδα. Ο Ράμπο αρέσει γιατί νικάει. Ο νέος, ταυτοποιώντας τον εαυτό του με τον ήρωα, δίνει διέξοδο στην επίκτητη βία, που του διδάσκει με το αζημίωτο για κάποιους η κοινωνία μας. Η βία δεν είναι ενδογενής, αλλά επίκτητη. Είναι έξω από τη φύση του ανθρώπου. Η διδαχή της στον άνθρωπο είναι πιο επικίνδυνη από την ίδια διδαχή σ' ένα ντόπερμαν. Το βρώμικο χέρι που βυθίζει το μαχαίρι στην πλάτη του ανύποπτου διαβάτη και το καθαρό χέρι που πατάει το κουμπί

εκτόξευσης πυραύλου που βγάζει φωτιά για εκατομμύρια ανθρώπους, δεν το κάνει από προδιάθεση, και τα δύο διδάχθηκαν τη βία μέσα στην ίδια την κοινωνία.

Αποκορύφωμα της οπτικής κραιπάλης η τηλεόραση. Ίψενικά πολύγωνα, σκηνές φρίκης, δίπλα στο προσκεφάλι των νέων. Ανάμεσα στις τόσες λεπτομέρειες, επιλέγεται αυτή που ερεθίζει. Η δεξιοτεχνία του ληστή θαυμάζεται και απομονώνεται και η κάθαρση που ακολουθεί με την επιβολή του καλού αστυνομικού δεν μειώνει το θαυμασμό.

Οι νέοι βομβαρδίζονται στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση από χιλιάδες βίαιες παραστάσεις, που επιδρούν αρνητικά στην ομαλή ψυχοσωματική τους ανάπτυξη, κι ας λέει ο Νίτσε πως η βία είναι η μόνη μέθοδος αυθεντικής δημιουργίας, κι ας λένε πως ο Μιχαήλ Άγγελος δημιουργούσε τα αριστουργήματά του υπό την επήρεια βίαιης έξαψης. Δέκτης τέτοιων εικόνων ο ενήλικας ίσως μπορεί και τις φιλτράρει, όχι όμως και το παιδί.

Υπολογίστηκε στις ΗΠΑ πως ένα παιδί, τακτικός θεατής μικρής και μεγάλης οθόνης, έχει δει ως τα 14 του χρόνια, 14.000 πτώματα.

Ο τύπος δεν υστερεί σ' αυτήν την προβολή. Δεν μας εθίζει μόνο στην κουλτούρα του ποδοσφαιρικού συντακτικού και της γραμματικής του χασάπικου, αλλά μας ερεθίζει με την προβολή της εγκληματικότητας.

Μην πάμε μακριά. Συνελήφθη ή παραδόθηκε, διαλέξτε ό,τι θέλετε, ο Ρωχάμης. Πριν νιώσουμε ανακούφιση, αναδύθηκε η αρρωστημένη δυσώδης απόπνοια, προϊόν σύγχυσης και ταύτισης του εγκλήματος με δραστηριότητες του Ρομπέν των Δασών. Δημιούργημα του τύπου και των αναγκών της εξουσίας να πιστοποιεί την κλονισμένη της υπόληψη με θεαματικές παρεμβάσεις, ηρωοποιείται και πρωταγωνιστεί, σκηνοθετημένος δεξιοτεχνικά.

Πολλοί λυπήθηκαν, γιατί οι ρόλοι, κλέφτες κι αστυνόμοι, δεν παίχθηκαν ως το τέλος. Ο Ρωχάμης απέφυγε να σκοτωθεί, η Αστυνομία απέφυγε να τον σκοτώσει. Η προσδοκία ήταν ένα καννιβαλιστικό φινάλε. Για τις ανάγκες του θεάματος, γιγαντώθηκε το θέμα.

Ξεχάστηκε η κτηνώδης βία που άσκησε η συμμορία του (φόνος, βιασμός, ένοπλες απειλές, κ.λ.π.) μπροστά στην προσφορά της να τροφοδοτήσει τις στερημένες από αυθεντικές συγκινήσεις καθημερινότητα. Μέχρι και στοιχήματα παίχτηκαν, αν θα συλληφθεί. Η κοινωνία μας, μέσα από τον τύπο, έδειξε σαρκοβόρο ενδιαφέρον για την υπόθεση, σε σαλόνια, γραφεία και καφενέδες.

Πάμε, τώρα, στον πολυάνθρωπο συνωστισμό στις μεγαλουπόλεις. Πειράματα έδειξαν πως η επιθετικότητα ανάμεσα σε ομοειδή ζώα αυξάνεται πολύ με το συνωστισμό. Σε 26 πόλεις των ΗΠΑ με το 1/6 του πληθυσμού, εκδηλώνεται η μισή εγκληματικότητα. Η μόλυνση του περιβάλλοντος και η ηχορύπανση, δεν προκαλούν μόνο μείωση της απόδοσης της εργασίας, κατά 30% της χειρωνακτικής και 60% της διανοητικής, αλλά αποτελούν, μαζί με την αλλοτρίωση και τον απομονωτισμό που επιβάλλει η Μεγαλόπολη, παράγοντες αύξησης της εγκληματικότητας (300.000 τόνοι καπνιά κάθονται το χρόνο πάνω στη Νέα Υόρκη, και 250.000 τόνοι θειούχου ανιδρύτη πάνω από το Παρίσι).

Και συνεχίζουμε με την τεχνολογική πρόοδο, που αλλάζει τη μορφή, τις μεθόδους και το αντικείμενο του εγκλήματος, ποσοτικά και ποιοτικά. Κυκλοφόρησε το αυτοκίνητο, και άνθισαν οι ανθρωποκτονίες και οι σωματικές βλάβες από αμέλεια, εφευρέθηκε το αεροπλάνο, φύτεψε η αεροπειρατεία. Τώρα, η κλοπή δεν γίνεται παραδοσιακά, αλλά με αλλαγή κλειδαρίθμων στους υπολογιστές των Τραπεζών. Κάθε τεχνολογική εξέλιξη μπαίνει γρήγορα στην υπηρεσία του εγκλήματος.

Στο Τελ - Αβίβ, ένας χειρουργός οφθαλμίατρος έκλεβε μάτια από Τράπεζα μοσχευμάτων και τα μεταμόσχευε σε προσωπικούς του ασθενείς με αδρά αμοιβή. Κάπου, κάποτε, θα δούμε κάποιους να περπατάνε με κλεμμένο πόδι, να χτυπάει στο στήθος τους κλεμμένη καρδιά ή θα γεννιέται παιδί με κλεμμένο σπέρμα.

Με την πρόοδο της γενετικής τεχνολογίας, που αγγίζει τα όρια της επιστημονικής φαντασίας (θα τεκνοποιούν, λέει, και οι άνδρες), ο πρωταθλητής και ο πανεπιστημιακός δάσκαλος δεν θα πουλάνε ρώμη και γνώση, μόνο, αλλά και κληρονομικά στοιχεία.

Βλέπετε, όλα τα δώρα που απέκτησε ο άνθρωπος χάρις στις βαθύτερες γνώσεις του για τη φύση και τις προόδους της τεχνολογίας, όλα εκείνα που έδειχναν ότι θα ελάττωναν την ταλαιπωρία του, με ένα παράδοξο τρόπο οδηγούν την ανθρωπότητα στην καταστροφή της.

Αλκοόλ: Η διάδοσή του έχει άμεση και προφανή σχέση με την εγκληματικότητα. Έχει διαπιστωθεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις πριν κάποια εγκληματική ενέργεια, προηγήθηκε κατανάλωση οινοπνεύματος. Οι μισές ανθρωποκτονίες προέρχονται από τη μέθη, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει το αλκοόλ στην επιθετικότητα και στις αυτοκτονίες.

Πρόσφατη έρευνα στην Ελλάδα έδειξε ότι ένα εκ. Έλληνες υπερκαταναλώνουν οινοπνευματώδη ποτά και αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στη δουλειά τους και στις οικογενειακές τους σχέσεις.

Στο μαθητικό πληθυσμό τα στοιχεία είναι ανησυχητικά. Το 71% των μαθητών καπνίζει και το 49% πίνει οινοπνευματώδη δύο φορές το μήνα. Η χρήση καπνού (είμαστε πρώτοι στην Ευρώπη!) και αλκοόλ ακολουθείται από χρήση μαριχουάνας, χασίς, κ.λ.π.

Περνάμε στα ναρκωτικά, που ξεπερνούν πια τα όρια μάστιγας κι επιδημίας. Το 1805 στις ΗΠΑ υπήρχαν 30.000 χρήστες οπίου, που είχαν φέρει εκεί Κινέζοι μετανάστες.

Το 1860 στον εμφύλιο πόλεμο, στην ίδια χώρα, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά η ενέσιμη μορφίνη για την ανακούφιση των τραυματιών και όταν τελείωσε ο πόλεμος υπήρχαν εκεί 200.000 μορφινομανείς. Το 1898 πρωτοκυκλοφόρησε νόμιμα από την BAYER η ηρωίνη σαν παυσίπονο. Το 1914 στις ΗΠΑ είχαμε 300.000 ηρωινομανείς, και η ηρωίνη απαγορεύτηκε και πέρασε στην παρανομία.

Στις ΗΠΑ το 80% των νέων είναι χρήστες ναρκωτικών σε περίοδο αιχμής. Το 10% των φοιτητών παίρνει μαριχουάνα κάθε μέρα, 22 εκ. δοκίμασαν τουλάχιστον μια φορά την εικοσάλεπτη ευφορία των ναρκωτικών. Στις χώρες της ΕΟΚ, οι τακτικοί χρήστες είναι 1,5 εκ. και σε λίγα χρόνια, με τον ιλιγγιώδη ρυθμό διάδοσης που παρατηρείται θα μιλάμε για 10 εκ. Οι πλείστοι είναι νέοι 17 ως 25 ετών, ενώ το 50% των φυλακισμένων για διάφορα εγκλήματα είναι μόνιμοι ή περιστασιακοί χρήστες.

Στις ΗΠΑ η υπόθεση ναρκωτικών στοιχίζει εκατό δις δολ. το χρόνο, ενώ η General Motors χάνει 200 εκ. δολ. το χρόνο από τη μειωμένη εργασία, εξαιτίας της χρήσης ναρκωτικών από τους εργαζόμενους. Τριακόσια εκ. δολ. είναι ο ετήσιος τζίρος γύρω από τα ναρκωτικά, σύμφωνα με μετριοπαθείς υπολογισμούς. Μέσα από το κύκλωμα ξεπήδησαν νέα επαγγέλματα, όπως οι λεγόμενοι «καθαριστές χρήματος» που αναλαμβάνουν να λευκαίνουν το βρώμικο χρήμα που προέρχεται από την εμπορία του λευκού θανάτου.

Ακούστε για τι κέρδη μιλάμε. Ένα κιλό ηρωίνης έχει κόστος στον παραγωγό 200 δολ. και διατίθεται στους χρήστες 700.000 δολ. Ένα κιλό όμως ηρωίνης μπορεί να βγάλει κάπου 6 - 7 κιλά «άσπρης», που περιέχει 15% ηρωίνης, οπότε έχουμε 4 - 5 εκ. δολ. Μικτό κέρδος δηλ. 25.000% !!, αν δεν κάνω λάθος στον υπολογισμό. Από τις διακινούμενες ποσότητες, μόνο 5 - 10% κατάσχεται κι από αυτό ένα μέρος διοχετεύεται και πάλι στην αγορά. Τα τεράστια οικονομικά συμφέροντα, ο αδυσώπητος πόλεμος για δύναμη μέσα από το άχρωμο χρήμα, που σε τελευταία ανάλυση είναι το μοντέλο της κοινωνίας μας, επηρεάζει άμεσα την εγκληματικότητα, μέσα από το κύκλωμα των ναρκωτικών. Μειγιστάνας λαθρέμπορος ναρκωτικών, Κολομβιανός, μου διαφεύγει το όνομά του, δήλωσε πως δεν έχει καμιά δυσκολία να εξοφλήσει αυτός το εξωτερικό χρέος της Κολομβίας, που ανέρχεται σε 77 δις δολ. ! Και υπάρχει συμφωνία, ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Ελβετία, σύμφωνα με την οποία, οι Ελβετοί τραπεζίτες αίρουν το απόρρητο των καταθέσεων, αν οι ΗΠΑ καταγγείλουν κάποιο καταθέτη σαν έμπορο ναρκωτικών, με τον όρο (προσέξτε κυνισμό) να κρατήσουν οι ίδιοι τις καταθέσεις !

Μυστικές υπηρεσίες, διπλωμάτες, πολιτικοί, πολυεθνικές, διεθνής τρομοκρατία ή αντεπαναστατικά επαναστατικά κινήματα και το κύκλωμα εμπορίας όπλων, εμπλέκονται στη διακίνηση των ναρκωτικών. Στο Λάος, την παραγωγή και εμπορία διεξάγει το ίδιο το Κράτος. Οι χώρες που παράγουν ναρκωτικά (Βιρμανία, Λάος, Ταϊλάνδη, Κολομβία, Περού, Βολιβία, κ.λ.π.) τα ανταλλάσσουν με όπλα από τις χώρες κατανάλωσης, κορυφαία εξέλιξη της ανταλλαγής προϊόντων θανάτου.

Γνωστό το χρυσό τρίγωνο, από Βιρμανία, Λάος, Ταϊλάνδη και μέσω Χογκ-Κογκ, Σουέζ, ελληνικών θαλασσών (στη μέση η Ελλάδα) μεταφορά βορειότερα και δυτικότερα. Αλλά υπάρχουν κι άλλα κανάλια, όπως το γαλλοτουρκικό (από Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Λατάκεια, Βηρυτό, μέσω Ελλάδας για Αμβέρσα, Μασαλία) και από Ινδία, μέσω Λίβανου, Ελλάδας για κεντρική Ευρώπη και ΗΠΑ. Στην Κολομβία, τη Βολιβία, το Περού διακινούνται ναρκωτικά από παιδιά κάτω των 10 ετών.

Τα ναρκωτικά, στη δεκαετία του '60 θεωρούνταν πρόβλημα των περιθωριακών χρηστών. Τώρα, αναγνωρίζεται πως είναι πρόβλημα κοινωνικό, διαταξικό και διακαθεστωτικό. Τελευταία, ομολογείται από Ουγγαρία, Πολωνία και Σοβιετική Ένωση, πως κι εκεί υπάρχει πρόβλημα. Η καμπάνα χτυπάει για όλους. Καμιά χώρα, καμιά τάξη, κανένα σπίτι δεν είναι αλώβητα.

Ο κύκλος είναι: παραγωγή, εμπορία, εγκληματικότητα, ζήτηση. Αν οι πάμπτωχες χώρες που παράγουν βοηθούνταν, δεν θα είχαν λόγο να παράγουν ναρκωτικά, αφού άλλωστε (ιδού το περίεργο) οι ίδιες επίσημα ξοδεύουν πολλά χρήματα για την καταπολέμησή τους !

Από την άλλη μεριά, πρέπει να βρεθούν τα αίτια της ζήτησης. Ποια είναι αυτά :

Ο τοξικομανής είναι άρρωστος πριν καν πάρει την πρώτη δόση του. Άτομο ανώριμο, απροσάρμοστο στις σχέσεις του στο σπίτι, στο σχολείο, στη δουλειά, μοναχικό, «χαοτικό» όπως λένε οι ειδικοί, με ασυνειδήτους εσωτερικούς πόνους, και βαθύ εσωτερικό αδιέξοδο, με ψυχική αδυναμία αντιμετώπισης των κοινωνικών πιέσεων.

Σοβαρό αίτιο η οικογενειακή κατάσταση. Παιδιά διαλυμένων οικογενειών, χωρίς θαλπωρή, εύκολα κατακυλάνε. Μεγάλος ο κίνδυνος από γονείς ανίκανους, που αντιδρούν υστερικά την πρώτη φορά που το παιδί τους λέει πως κάποιος του μίλησαν για τα ναρκωτικά.

Πιο πολύ όμως τα αίτια είναι κοινωνικά. Έλλειψη αξιών, μοντέλων ταύτισης, προτύπων. Αντί γι αυτά, το παιδί βλέπει συνέχεια μπροστά του το ψέμα και την υποκρισία, τον ανελέητο ανταγωνισμό, ακούει συνέχεια συζητήσεις γι αγορές, επενδύσεις.

Αν δείτε το παιδί σας πολύ αδύνατο, ευερέθιστο, να φοράει μανίκια χειμώνα καλοκαίρι, να ξύνεται συνέχεια, να βαδίζει σαν μεθυσμένο, να έχει βουλμία για γλυκίσματα, να αλλάζει παρέα, αν βλέπετε συχνά στο σπίτι χρυσόχαρτα και ασημόχαρτα, αν διαπιστώνετε εξαφάνιση χρυσαφικών, βίντεο, τηλεόρασης, ανησυχήστε.

Αν εξακριβωθεί πως το παιδί άρχισε τη χρήση ναρκωτικών, μην προσπαθήσετε να λύσετε το πρόβλημα εσείς. Αποβάλλετε το σύνδρομο του Κωσταλεξισμού, μη ντρέπεστε, πηγαίνετε στους ειδικούς.

Μην εξορκίζετε τους εμπόρους, αυτό μας αποπροσανατολίζει. Έμποροι θα υπάρχουν πάντοτε. Ο Χομεινί τους εκτελεί, αλλά δεν τους εξαφάνισε. Μας βολεύει να ρίχνουμε σε άλλους τις ευθύνες και έτσι να αποδιώχνουμε τις δικές μας ενοχές.

Πολλά ακούμε λίγα ξέρουμε για τα ναρκωτικά. Πριν λίγα χρόνια, έλεγαν πως δεν πρέπει να μιλάμε γι αυτά, γιατί έτσι τα διαφημίζουμε. Σήμερα, κρίνεται αναγκαία η ενημέρωση. Ας ξέρει ο καθένας πως η πανηγυρική είσοδος στον παραμυθένιο κόσμο των ναρκωτικών δεν έχει γυρισμό. Ακολουθείται από το έγκλημα (κλοπές, διαρρήξεις για να βρεθούν τα μέσα προμήθειας), η φυλακή, το νοσοκομείο, ο θάνατος.

Ο Γάλλος Υπουργός Δικαιοσύνης, Αλμπέν Σαλαντόν είπε πρόσφατα πως «θα δώσει μια γερή κλωτσιά στους τοξικομανείς, για να συνέλθουν, τέρμα, λέει στη φιλολογία, είναι πολυτέλεια να ασχολούμαστε με τα ψυχολογικά προβλήματα των τοξικομανών, αφού υπάρχει τόσο έγκλημα από αυτούς. Πιο πολύ να δώσουμε προστασία στα θύματα. Πρώτα καταστολή, ύστερα πρόληψη!».

Κάνει λάθος ο Υπουργός αυτός, αν νομίζει πως έτσι θα περιορίσει τον αριθμό των 800.000 χρηστών που υπάρχουν σήμερα στη Γαλλία.

Τρίζουν τα θεμέλια της κοινωνίας μας, πνιγμένης από την άσπρη σκόνη, που περνάει από τα σύνορα σαν την άμμο από το κόσκινο. Κι ύστατη απειλή, η κρυσταλλική κοκαΐνη που πρωτοκυκλοφόρησε το '83 στις Μπαχάμες και δημιουργεί άμεσο εθισμό. Ο πόλεμος που κηρύχθηκε ενάντια στα ναρκωτικά πρέπει να χτυπήσει τις ρίζες του κακού για να είναι αποτελεσματικός και για να μη χρειασθούν άλλοι γύροι.

Αλλά βασικό αίτιο της εγκληματικότητας, κύρια των νέων, είναι η ίδια η δομή της κοινωνίας που κύρια διαμορφώνεται από τους οικονομικούς όρους διαβίωσης των μελών της. Από παλιά είχε παρατηρηθεί αύξηση της εγκληματικότητας με την ανατίμηση του σιταριού.

Ο Μάρξ συσχέτισε την καπιταλιστική κοινωνία με την εγκληματικότητα. Οι νόμοι της κοινωνίας, γράφει, είναι ταξικοί. Οι μπουρζουάδες φτιάχνουν νόμους για τη μπουρζουαζία, θυσιάζοντας τα συμφέροντα της μάζας που καταπιέζεται και γι' αυτό δεν είναι περίεργο που στην κοινωνία αυτή η εργατική τάξη εγκληματεί σε μεγάλο βαθμό. Ο Έγκελς έγραφε ότι, όπως το νερό εξατμίζεται αναπόφευκτα στους 80°, έτσι κι οι προλετάριοι εγκληματούν μετά κάποιο επίπεδο καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Αν η εγκληματικότητα στον καπιταλισμό είναι αναπόφευκτη, στην κομμουνιστική κοινωνία δεν θάπρεπε να υπάρχει, αφού δεν υπάρχει πάλι των τάξεων, ούτε ιδιοκτησία ατομική κι ο μαρξισμός του Κράτους θ' αχρηστεύσει τους νόμους.

Παρά ταύτα, στη Σοβιετική Ένωση η εγκληματικότητα περιορίστηκε, χωρίς να εξαφανισθεί. Αυτό το αποδίδουν οι ίδιοι στις επιδράσεις του παρελθόντος (αλκοολισμός, κ.λ.π.), στις καπιταλιστικές επιδράσεις από τα μέσα ενημέρωσης και γιατί ακόμη το Κράτος δεν πέρασε στον Κομμουνισμό.

Αρκετοί εγκληματολόγοι διακρίνουν επίδραση των οικονομικών όρων στη διάπραξη ορισμένων εγκλημάτων, άλλοι σε όλα κι οι Ιταλοί θετικιστές σ' ελάχιστα. Οι τελευταίοι λένε ότι, όπως, με τη μεταβολή των όρων, ο χιπαντζής δεν γίνεται γορίλας, έτσι κι ο κανονικός άνθρωπος δεν γίνεται εγκληματίας.

Οι στατιστικές βγάζουν παράδοξα αποτελέσματα. Με την ίδια μέθοδο, μπορεί ν' αποδείξει κανείς πως οι κακές οικονομικές συνθήκες ανεβάζουν την εγκληματικότητα και πως το ίδιο αποτέλεσμα έχουν κι οι καλές συνθήκες.

Οι οικονομική ένδεια είναι σίγουρα άμεση αιτία διάπραξης εγκλημάτων, αφού καταλύει κάθε ηθική αναστολή. Η πενία φέρνει το έγκλημα, όπως ο πλούτος τη διαφθορά.

Στην κρίση του '29 - '32 στις ΗΠΑ, οι μισοί κατάδικοι ήταν άνεργοι πριν φυλακιστούν, ενώ την ίδια εποχή στη Γερμανία η εγκληματικότητα ήταν πολύ μικρότερη γιατί δίνονταν βοηθήματα στους ανέργους.

Εκτός όμως από το φάσμα της πείνας, την εγκληματικότητα, κύρια των νέων, γιατί αυτοί περισσότερο μαστίζονται, επηρεάζει κι η αδικία, κι η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου, οι προκλητικές διαφορές στους όρους διαβίωσης. Στις ΗΠΑ το 1/5 των οικογενειών είχε το 3,2% του εθνικού εισοδήματος και κάποιο άλλο 1/5 είχε το 45,8%. Και σε γερμανική εφημερίδα δημοσιεύτηκε αγγελία «πωλείται αγροτικό κτήμα με δύο παράγκες, κατάλληλες για στάβλο ή κατοικίες ξένων εργατών». Εμείς οι φτωχοί λαοί επιχορηγούμε με τους πόρους και την εργασία μας την προκοπή των πλούσιων λαών, έλεγε το 1972 ο Αλλιέντε και τον εξόντωσαν.

Ο μισός πληθυσμός της γης έχει εισόδημα ετήσιο κατά κεφαλή 400 δολάρια κι αυτός ο αριθμός είναι ακόμη μικρότερος, αφού, για να βρεθεί το κατά κεφαλή εισόδημα διαιρούμε το εθνικό προϊόν με τον πληθυσμό κι έτσι το εισόδημα των πλουσίων ανεβάζει το μέσο όρο.

Τριακόσια εκατομμύρια στην Αφρική ζουν κάθε μέρα όχι μόνο φτωχότερα, αλλά και λιγότερο. Στην Αιθιοπία, στο Πακιστάν, στη Νιγηρία, στην Ινδονησία γεννιούνται άνθρωποι με προοπτική αισιόδοξη να φθάσουν τα 40 - 45 χρόνια ζωής. Στη Γκαμπόν οι άνδρες ζουν κατά μέσο όρο 25 χρόνια, οι γυναίκες στον Άνω Βόλτα 31, ενώ στην Ευρώπη ξεπερνούν τα 70. Στη Νιγηρία υπάρχει ένας γιατρός για 37.000 κατοίκους και στο Πακιστάν ένα κρεβάτι για 3200 κατοίκους.

Πολλοί δεν γιορτάζουν ούτε τα πρώτα τους γενέθλια. Κάθε χρόνο 100 - 150 μωρά στα χίλια πεθαίνουν στην Αιθιοπία και στο Μπανγκλαντές και 50 - 70 στη γειτονική Τουρκία. Κι ο πληθυσμός της γης αυξάνει με γεωμετρική πρόοδο. 2,5 δις εκ. άνθρωποι το 1950 έγιναν 4,7 δις. το 1983 και θα ξεπεράσουν τα 6 δις το 2000 μ.χ. με μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης, πάνω από 39% το χρόνο στις υπανάπτυκτες χώρες. Αριθμοί ανατριχιαστικοί που όμως κανένα μας δεν κάνουν να ντρέπεται ή να ανησυχεί.

Όποιος θέλει να μάθει τι σημαίνει φτώχεια να πάει στη Βομβάη να δοκιμάσει την πείνα, να κοιμηθεί στο δρόμο, να πλένει το μοναδικό του καρπάκι στα λασπόνερα και να στηθεί στην ουρά για ένα ποτήρι γάλα.

Από την άλλη μεριά, το 1984, οι χώρες του NATO ξόδεψαν 331 δις για οπλικά συστήματα, ενώ στα σιλό των πλουσίων χωρών πλεονάζουν ποτάμι το γάλα 988 χιλ. τ., βουνό το βούτυρο 1,36 εκ. τ., το κριθάρι 4,7 εκ. τ., το σκληρό σιτάρι 888 χιλ. τ., το αρτοποιήσιμο 9,5 εκ. τ. και το μοσχαρίσιο κρέας 610 χιλ. τ.

Στις ΗΠΑ ένας παπαγάλος κληρονόμησε 20.000 δολάρια και ένας πολίτης άφησε 3 εκ. δολ. για να στηθεί μνημείο του αλόγου του.

Οι φτωχοί έγιναν λιγότερο φτωχοί, σίγουρα, μα η ψαλίδα μεγαλώνει. Η απληστία, η ματαιοδοξία, ο παρασιτισμός των κυρίαρχων τάξεων εντείνει τις ανισότητες. Όταν μια οικογένεια χρειάζεται επτά ψωμιά, πρέπει να τα βρούμε, δεν είναι λύση να μοιραστεί ένα ψωμί στα επτά.

Αν η ελεύθερη κοινωνία δεν είναι σε θέση να βοηθήσει τους πολλούς που είναι φτωχοί, ποτέ δεν θα γλυτώσει τους λίγους που είναι πλούσιοι.

Πενία, ανεργία, ανισότητα καλλιεργούν το έδαφος όπου πρόσφορα βλασταίνει το έγκλημα, ανάμικτο με το μίσος ενάντια σε μία κοινωνία ανήμπορη να δικαιώσει την ύπαρξή της.

Ο άνθρωπος βρέθηκε μπλεγμένος στον αγώνα της ύπαρξης, που έγινε πρωταρχικά οικονομικός. Ο ίδιος αγώνας επιδρά στα τελούμενα εγκλήματα, που οφείλονται ως επί το πλείστο στη διαπάλη αυτή.

Ο νέος έχει να διαλέξει ανάμεσα στη φυγή (μορφή φυγής είναι τα ναρκωτικά) και στην αδιάκοπη πάλη. Το κυνηγητό του χρήματος μυθοποιείται. Κάποιος νέος σκηνοθέτησε με την παρέα του την απαγωγή του για να εισπράξει λύτρα από τον πατέρα του.

Σήμερα, που η κοινωνία μας είναι προϊόν και κατάληξη μίας εξέλιξης πολύπλοκης, που έθεσε τις τεχνολογικές προόδους στην υπηρεσία μίας ορισμένης αντίληψης για οικονομική και πολιτική δύναμη, και ενός μοντέλου ανάπτυξης, που πολλαπλασιάζει τα κέρδη των ολίγων και κάνει βαρύτερες τις αδικίες και τις πιέσεις, κανείς δεν πρέπει να εκπλήσσεται που αυτή η κοινωνία είναι εγκληματογενής. Έτσι, σήμερα ζούμε σε κοινωνία που ταυτίζεται με μοναχικό πλήθος, με τυχαία συνάθροιση ανθρώπων, χωρίς προσωπικούς δεσμούς κι επικοινωνία. Η ζωντανή κοινωνία είναι όραμα μακρινό.

Όσοι αρνούνται αυτή τη γελοιογραφία της κοινωνίας, βαπτίζονται αντικοινωνικοί και με τη βία προσπαθούν να ξυπνήσουν του κοινωνούς από το λήθαργο.

Και από την άλλη μεριά, κάλπικοι ορισμοί του κοινωνικού συμφέροντος δίνουν νομιμοφάνεια στην πολιτειακή βία, που συχνά είναι όχι μόνο σωματική, αλλά και σιωπηλή, υπόκωφη, που εξευτελίζει πιο πολύ την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η ίδια η κοινωνία που απαιτεί συμμόρφωση στις απαιτήσεις της συλλογικής ζωής, δίνει αξία στην οικονομική δύναμη, που κατευθύνει τον άνθρωπο ενάντια στο συνάνθρωπο.

Όταν αντικρίζουμε ένα νεαρό εγκληματία, παραβάτη καλύτερα, στο εδώλιο, οφείλουμε να ψάξουμε πώς και γιατί βρέθηκε εκεί, σε ποιο βαθμό η ίδια η κοινωνία που τον κατηγορεί, συντέλεσε σ' αυτό. Μήπως τα αδικήματα που διαπράττουν στα γήπεδα νεαροί οπαδοί ομάδων (εξυβρίσεις, φθορές, βλασφημίες, σωματικές βλάβες, κ.λ.π.) δεν οφείλονται στην επιθετικότητά τους η στο βρασμό της ψυχής τους, αλλ' έχουν κάποιες άλλες βαθύτερες ρίζες, όπου βλασταίνουν τα μίσση κι οι απελπισίες που τους σπρώχνουν στη βία; Μήπως στο πρόσωπο του διαιτητή, των αντίπαλων παικτών ή οπαδών εκδικούνται τη μοίρα, που τους ορφάνεψε σε μικρή ηλικία ή τους γονείς που χώρισαν ή κύρια στη φτώχεια και την ανασφάλειά τους και μάλιστα σε σύγκριση με τον πλούτο άλλων συνομήλικων τους; Μήπως σπάζοντας βιτρίνες, κτυπούν την ιδιοκτησία του γειτονόπουλου που αυτοί δεν έχουν; Μήπως, ανήμποροι να αλλάξουν την κοινωνία, που τους πνίγει, κρύβονται πίσω από την ανωνυμία της καταδιωκτικής μάζας και εγκληματούν βίαια; Μήπως αυτό που ανεκπλήρωτα ονειρεύονται, ψάχνουν να το βρουν στα ναρκωτικά;

Παραβάτες του νόμου οι νέοι είναι συχνά θύματα των κοινωνικών εξελίξεων ή της ανυπαρξίας κοινωνικών εξελίξεων, σωστά προσανατολισμένων, δηλ. της κατεστημένης αδράνειας της κοινωνίας μπροστά σε όσα στραβά συμβαίνουν στους κόλπους της. Αφού η ίδια η κοινωνία θυσιάζει τα ταλέντα και τους πόρους της στην κατασκευή μικροσκοπικών βλημάτων που κανένας χειρουργός δεν μπορεί ν' αφαιρέσει από το ανθρώπινο σώμα, αναλίσκxεται στον ανταγωνισμό των εξοπλισμών χωρίς διέξοδο, τότε εύλογα λέμε πως οι κυρίαρχες δυνάμεις δημιουργούν το κλίμα και κύμα βίας και εγκληματικότητας.

Αλλά ας μη μας φταίνε όλο οι άλλοι. Οι θεσμοί, παρά την ανθρωπιά τους, ποτέ δεν είναι απρόσωποι. Ανθρωποι επιλέγουν τους αντιπροσώπους τους, την εφημερίδα τους, το κανάλι τους. Οι κοινωνικές διαρθρώσεις δεν υπάρχουν έξω από τον άνθρωπο. Κατά βάθος ο ίδιος καθρεπτίζεται σ' αυτές που του επιστρέφουν την εικόνα του μαζί με την αδιαφορία του για τους άλλους και την δίψα τους για κέρδη και δύναμη.

Όλοι σήμερα υπογραμμίζουν «πώς πρέπει να ζήσουμε αλλιώς». Πάντοτε καθυστερημένα αντιδρούμε στο κακό. Αγανακτήσαμε με τον αντισημιτισμό όταν είχαν εξοντωθεί 6 εκ. εβραίοι, ανακαλύψαμε την αποικιοκρατία, όταν κατέρρευε και θυμηθήκαμε τους εργάτες, όταν φύτρωσε ο μαρξισμός.

Και το περίεργο και αντιφατικό: Η κοινή γνώμη δεν θέλει το παλιό γιατί το ξέρει και το νέο γιατί δεν το εμπιστεύεται.

Είμαστε καβάλα σε μία τίγρη. Η κοινωνία μας η πανανθρώπινη είναι γεμάτη καρκινώματα.

Τι κάνουμε; « Ένα δράμι πρόληψης αξίζει 10 οκάδες θεραπείας» λέγει ένα αγγλικό ρητό. Όμως το ρητό αυτό δεν το ξέρει ο Άγγλος Υπουργός Εσωτερικών Ντάγκλας Χάρντ, που απέδωσε το κύμα βίας που πλήττει τις φτωχογειτονίες των αγγλικών μεγαλουπόλεων στην απληστία και στη διέγερση της βίας κι όχι στη φτώχεια.

Δεν πρέπει η κοινωνία να επαφίεται στη λειτουργία της ποινής, που εκφοβίζει τον επίδοξο δράστη, εκτονώνει τον προσβαλλόμενο από την εγκληματική δράση και αποκαθιστά την κοινωνική ισορροπία.

Η ποινή δεν είναι πανάκεια για κάθε κοινωνική ανωμαλία και χρησιμοποιείται καταχρηστικά, καθώς τα όρια αντικοινωνικότητας, ανυπακοής και πραγματικού εγκλήματος συγχέονται, με τις διάφορες ποινικοποιήσεις κάθε είδους παραβάσεων.

Η ποινή μεταβλήθηκε στην εύκολη λύση για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων κι αυτό αποδεικνύεται από την αποτυχία της να συγκρατήσει την εγκληματικότητα, που ολοένα και αυξάνεται. Η συνταγή «ας πέσουν μερικά κεφάλια, για να στρώσουν οι άλλοι» είναι απλή αλλά αναποτελεσματική.

Φυγόπονη και χωρίς φαντασία η κοινωνία, βρίσκει πάντοτε ένα εξιλαστήριο θύμα, όπου φορτώνει την ευθύνη για κάποιο συγκεκριμένο σύμπτωμα της κοινωνικής κακοδαιμονίας. Αυτό αποτελεί στρουθοκαμηλισμό απέναντι στα προβλήματα. Και η δικαιοσύνη με κλειστά τα μάτια και το σπαθί στο χέρι εμφανίζεται σαν νομικός εμπειροκράτης που περιορίζει της προεκτάσεις του κοινωνικού προβλήματος στο προσωπικό επίπεδο. Έτσι, η σύγκρουση απομονώνεται χωρίς να κλονίζεται το ισχύον καθεστώς. Όταν το χέρι που κρατάει το σπαθί είναι τυφλό, αναζητείστε το αόρατο χέρι που το κατευθύνει.

Η τιμωρία του «φιλαθλου» που εκτόξευσε στη Λάρισα φωτοβολίδα με αποτέλεσμα το θάνατο του καθηγητή δεν θα λύσει, βέβαια, το πρόβλημα της βίας στα γήπεδα. Ένας ανεγκέφαλος χούλιγκαν μπορεί κάθε φορά να εξιλαώνει, αλλά οι μεγαλοσχήμονες που συντηρούν το χουλιγκανισμό, για να γεμίζουν τις τσέπες τους, θα βρίσκονται μακριά από την εμβέλεια του ποινικού νόμου και το βεληνεκές της ποινής.

Μακροπρόθεσμα, η αντιμετώπιση της κοινωνικής νοσηρότητας, που εκδηλώνεται συμπτωματολογικά με το έγκλημα, δεν επιτυγχάνεται με τις όποιες αυστηρές ποινές. Θέλει δουλειά σε βάθος ως τα θεμέλια της ίδιας της κοινωνίας.

Παραπέρα η ατομική μεταχείριση του δράστη είναι δαπανηρή και αναποτελεσματική, εφόσον ξαναγυρίζει στο ίδιο περιβάλλον, η υποτροπή είναι πιθανότατη. Ας μην κρυβόμαστε. Η αποτελεσματική πρόληψη της εγκληματικότητας των νέων προϋποθέτει και περνάει μέσα από τις αναγκαίες μεταβολές των κοινωνικών και οικονομικών όρων. Ο ιδρυτής της εγκληματολογίας LOMBROSO έλεγε πως η

επιστήμη αυτή αντιμετωπίζει το έγκλημα, όπως η ιατρική τις ασθένειες. Έτσι, λοιπόν, το καλύτερο μέσο πάλης κατά της εγκληματικότητας είναι η υγιής κοινωνική πολιτική, που φέρνει κοινωνική δικαιοσύνη, ή ίση οικονομική ευπορία για όλους, που αμβλύνει αποφασιστικά τον ανταγωνισμό των τάξεων. Οι ανθρώπινες σχέσεις πρέπει να γίνουν φιλικές κι οι κοινωνικές δίκαιες. Η αυξανόμενη υπεύθυνη συμμετοχή των νέων στην κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή, είναι αναγκαία.

Όσο οι κοινωνικές ανισότητες οξύνονται, αντί ν' αμβλύνονται, όσο τα δικαιώματα του πολίτη περιορίζονται, αντί διευρύνονται, όσο τα μάτια της Δικαιοσύνης είναι κλειστά και το χέρι του νόμου δεν φθάνει μακριά, όσο η ανθρώπινη εργασία δεν είναι εξασφαλισμένη για όλους, ποιοτικά και ποιοτικά, και από πηγή δημιουργίας που πρέπει να είναι, θυσιάζεται στις ανάγκες της παραγωγής και στις απαιτήσεις του κέρδους, όσο το βόλεμα και η αδιαφορία αποτελούν στόχο κι η αδελφοσύνη απραγματοποίητο όνειρο, όσο η παιδεία δημιουργεί παραγωγούς και καταναλωτές αντί πολίτες κι ανθρώπους, όσο τα προνόμια του κεφαλαίου κι οι μηχανισμοί βίας υπάρχουν και λειτουργούν, όσο η ποιότητα της ζωής μετριέται με την κατοχή αγαθών, όσο υπάρχουν φτωχοί που πεθαίνουν από πείνα και πλούσιοι που πεθαίνουν από πολυφαγία, όσο οι νόμοι εκφράζουν την επικυριαρχία τάξεων πάνω σε άλλες, όσο το ασίγηστο πάθος για κοινωνικούς αγώνες εκτονώνεται στην οφθαλμοπορνεία της δράσης, όσο το μόνο δίδαγμα της ιστορίας είναι πως οι άνθρωποι δεν διδάσκονται από αυτή, όσο η όποια εξουσία γιατρεύει τα συμπτώματα και όχι τις αιτίες, όσο τα κόμματα είναι όργανα συλλογής ψήφων και όχι μόνιμου διαλόγου με το κοινό, όσο το κράτος γιγαντώνεται και μπερδεύεται στη μηχανή που δημιούργησε, τότε η ιστορία του ανθρώπου, αλλά και της εγκληματικότητας θα συνεχίσει να γράφεται όπως χιλιάδες χρόνια, τώρα. Ο νέος θα βλέπει ανοικτή μόνο την πόρτα της φυλακής του.

Ας το χωνέψουμε. 'Η κάθε άνθρωπος θα ζήσει για τον άνθρωπο, λευκό, κίτρινο, μαύρο, πλούσιο, φτωχό, ανατολικό ή δυτικό ή θα χαθούμε όλοι μαζί.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια πρόκληση της τελευταίας τεχνολογικής εξέλιξης των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Λιγότερη μυϊκή δύναμη, περισσότερο μυαλό. Είναι μια πρωτόγνωρης ποιότητας μαγιά, ικανή να στρέψει την κοινωνία και τον άνθρωπο σε νέα πεπρωμένα. Τελειώνει η περίοδος της σπατάλης επενδύσεων και απασχόλησης. Αν δεν γενικευτεί το κίνημα της αποβιομηχανοποίησης προς όφελος της πληροφορικής, θα οξυνθούν οι ανισότητες συνταρακτικά και θα θερίσουμε θύελλες. Όλες οι κοινωνίες πρέπει να περάσουν απευθείας στο επίπεδο, που προδιαγράφει η νέα τεχνολογία, χωρίς πέρασμα από τους μακρινούς δρόμους που διάνυσαν άλλοι για να φθάσουν εκεί. Είναι μία τελευταία ευκαιρία.

Οι νέοι δεν θέλουν πια λόγια, που τα βλέπουν σαν τον ήλιο το χειμώνα, που φωτίζει χωρίς να ζεσταίνει. Δεν ξεδιψούν πια με τις ετικέτες των μπουκαλιών. Ζητάνε βαθιές κοινωνικές αλλαγές, προσανατολισμένες σε οράματα πανανθρώπινα, για μία κοινωνία χωρίς αφέντες και δούλους, χωρίς φίλους και εχθρούς, χωρίς ανταγωνιστές, μόνο με συντρόφους και συναγωνιστές, που όλοι μαζί θ' αναζητούν λύσεις για όλους.